Maastricht in Beeld

Het Bonnefantenmuseum, deel 2, de kunst

27-2

december 2021

Het Bonnefantenmuseum, deel 2, de kunst

Het museum werd in 1863 opgericht als Limburgs Geschied en Oudheidkundig Genootschap kortweg LGOG. Vanaf 1884 werd de collectie tentoongesteld. Eerst in de Augustijnenkerk, daarna in het Dinghuis, het protestantse weeshuis (de huidige toneelacademie), in het voormalige Bonnefantenklooster, in de voormalige Entre-Deux, het betonnen pand. En sinds 1995 in het eigen gebouw in de wijk Céramique.

Het Bonnefantenklooster lag aan de Ezelmarkt in Maastricht. Het klooster werd *Couvent des bons enfants* (klooster van de goede kinderen) genoemd dat in het Maastrichts uitgesproken werd als Bonnefanten. Het museum was er gevestigd tussen 1952 en 1978. Het museum heette sinds 1967 officieel Stichting Limburgs Museum voor Kunst en Oudheden / Bonnefantenmuseum. Het museum dankt z'n naam dus aan het voormalige klooster.

Voorpagina: Heilige Bisschop (Heilige Augustinus?), Jan van Steffeswert, ca. 1520. Links: knop van een bisschopsstaf (Collectie Neutelings).

Adres: Avenue Céramique 250
Wikipedia: wikipedia.org/wiki/Bonnefantenmuseum

Een museum voor kunst en oudheden. Sinds 1999 is het Bonnefanten uitsluitend een kunstmuseum. De afdeling oudheidkunde is goeddeels overgebracht naar het Limburgs Museum in Venlo. Het Bonnefanten hanteert deze indeling: oude kunst tot 1850, moderne kunst tot 1950 en hedendaagse kunst na 1950. We beginnen met de oude kunst.
Rechts Jezus (in het midden) en de twaalf apostelen, hieronder een Anna te Drieën en een vrouwelijke heilige, beide van Jan van Steffeswert.

De Collectie Neutelings. Willem Neutelings, 1916-1986, verzamelde middeleeuwse religieuze kunst van circa 1100 tot circa 1500. Het werd een collectie van buitengewone kwaliteit en veelzijdigheid, verzameld met liefde en toewijding. Te zien op de eerste verdieping.
De foto's: een overzicht van de Collectie, de Heilige Sebastiaan in brons en een detail uit Het Feestmaal van Herodes met het hoofd van Johannes op een bord. Gesneden uit albast.

We gaan van de beeldhouwkunst naar de schilderkunst, maar via een tussenvorm: schilderijen in beeldhouwwerk. Eigenlijk was er al een tussenvorm bij de beelden. Die waren uitbundig beschilderd. Gepolychromeerd, met veel kleuren dus. Maar het beeld stond voorop. Bij deze werken gaat het om schilderijen versierd met snijwerk. Vroeg Italiaanse schilderkunst van Lorenzo Veneziano, Lorenzo Monaco en Andrea Vanni.

De Heilige Catherina van Siena, geschilderd door Sano di Pietro. Het beeld is prachtig gevat in een medaillon van bladgoud. Haar attributen zijn een witte lelie of een palmentak. Met het aureool lijkt schilderij het op een icoon.

Daarnaast een detail van de Verkondiging en Aanbidding van de herders van Melchior Feselen. Er moest kennelijk iets besproken worden. Wat een prachtige tronies.

En links een man die in overpeinzing wijst naar een schedel. Op het briefje achter hem staat: *Memorare novissima tua et in aeternum non peccabis*. Het is een bijbeltekst en het betekent ongeveer: Wat je ook doet, denk aan je einde en bega geen zonde. Memento Mori. Het is een detail van het schilderij van Marten van Cleve de Oude, de Heilige Hiëronymus in zijn studeervertrek, rond 1550-1575. Albrecht Dürer schilderde in 1521 de figuur op vrijwel dezelfde wijze.

Een prachtig schilderij van de Meester van Wittenberg: Visitatie. Natuurlijk gaat het om de twee vrouwen in het midden, Maria en Elizabeth, beiden zwanger. Maar er is zoveel meer te zien: de bouw van een omsloten tuin, het landschap op de achtergrond. Wat moet die heer met die bijl? En kijk die prachtige mouw van een aanzienlijke jongedame. Links een detail van een stilleven van Henri de Fromantiou, hij is rond 1633 geboren in Maastricht.
En er is zoveel meer te zien...

Tussen de 14de en de 19de eeuw was Maastricht een zilverstad van betekenis. Er is veel verdwenen als oorlogsbuit, maar er is ook erg veel bewaard gebleven, te zien in verschillende collecties. Zoals die van de schatkamers van de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek en de Sint-Servaasbasiliek. En deze natuurlijk, een prachtige permanente presentatie. In de soepterrine van Josephus Eymael uit 1787 zien we de stedenmaagd met stadswapen.

De afdeling moderne kunst, de kunst van 1850 tot 1950. Als voorbeeld de collectie Polling. Die bestaat uit meer dan 10.000 stuks aardewerk uit de Maastrichtse keramische industrie. In de vitrine staan daarvan ruim twintig. Theepot 'Monte Carlo', is van Société Céramique, gemaakt tussen 1870 en 1895. Daaronder de theepot model Turk van rond 1934. En wat schaaltjes met stichtelijke boodschappen voor de huisvrouw. De collectie wordt op het moment geïnventariseerd. Dat betekent later meer...

Hedendaagse kunst, de kunst van 1950 tot heden. Dat zijn wisselende collecties. De kunstenaar krijgt de mogelijkheid om een vleugel in te richten zoals hij wil. Dat is een unieke opvatting, dat doen maar heel weinig musea. Zo is er de expositie *Deep See Blue Surrounding You* van Laure Prouvost. En *The Studio #5*: van Antoine Berghs. In de toren is een installatie in het kader van Fashion Clash gemaakt door Antoine Peters. Fashionclash of het FASHIONCLASH Festival is een internationaal bekende modemanifestatie.

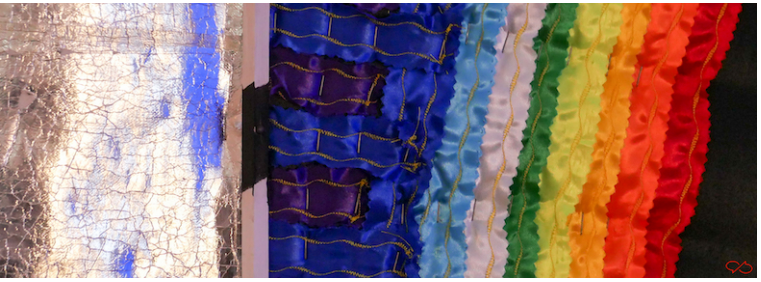

Wie in het museum naar de schilderijen en beelden kijkt, ziet dat die er zo fris en helder uitzien. Alsof ze vorige week gemaakt zijn. Dat komt omdat de kunstwerken gerestaureerd zijn. Dat doet de Stichting Restauratie Atelier Limburg, kortweg SRAL, gevestigd in de Wiebengahal naast het Bonnefanten. Er is een atelier in het Bonnefanten op de eerste verdieping. Het publiek kan daar de werkzaamheden volgen. Ik mocht er wel foto's maken, maar niet van de kunstwerken, die zijn immers van derden. Het werk begint met grondig onderzoek van het kunstwerk. Men wil weten wie het werk gemaakt heeft, waar het gehangen of gestaan heeft, welke materialen er gebruikt zijn. Op de foto hieronder zien we een microscoop waarmee men het oppervlak kan onderzoeken. Maar technieken als röntgen of infrarood zijn ook mogelijk.
Dan wordt er een plan gemaakt waarbij tussen Atelier en klant afgesproken wordt wat er gedaan moet worden aan reparatie, bescherming of conservatie. Dan moeten er vaak tests worden gedaan om vragen te beantwoorden als: houdt het bladgoud wel op dit oppervlak, kunnen deze materialen wel samen of blijft deze kleur wel lang genoeg hetzelfde? Een onderdeel van het werk kan retoucheren zijn: het aanbrengen van kleur omdat de oorspronkelijke verf verdwenen is. Dan moet de juiste kleur nauwkeurig bepaald worden. Tijdens het werk wordt er uitvoerig vastgelegd wat men gedaan heeft als verantwoording van de keuzes die men moet maken.

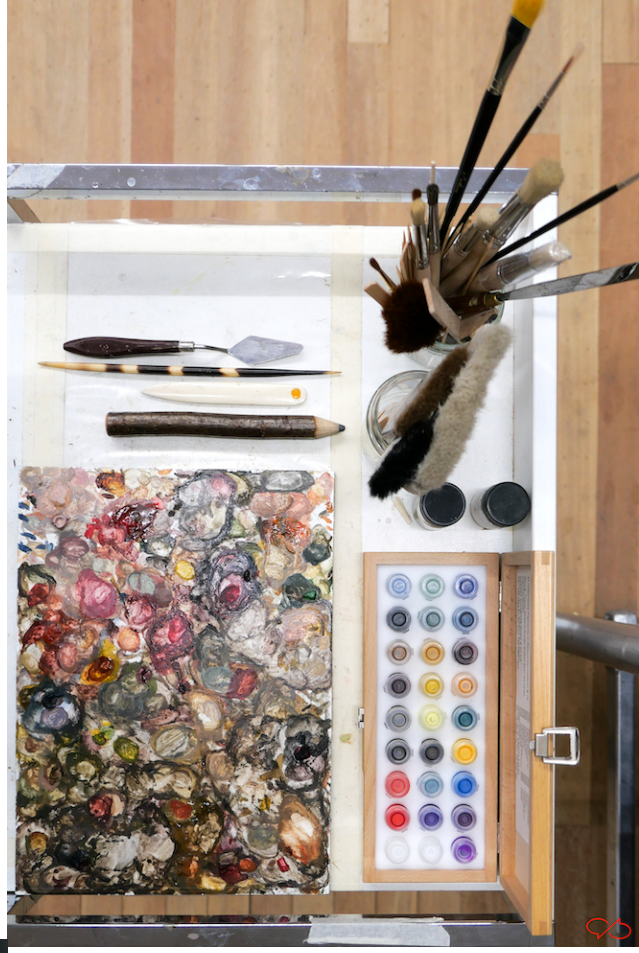

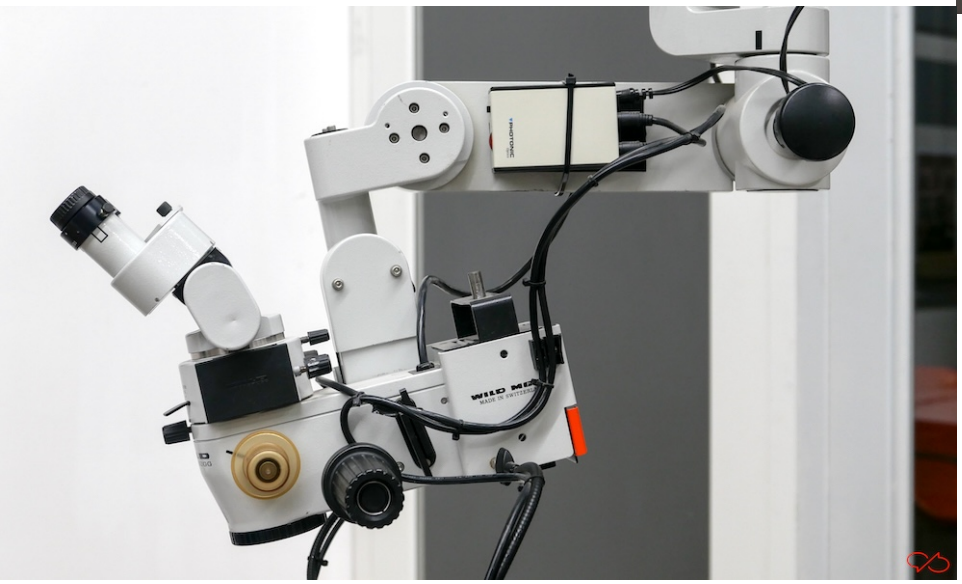

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

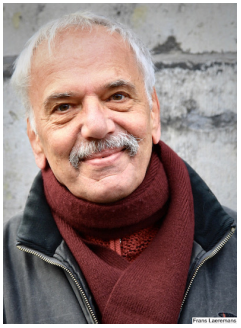

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom 6.14
Opmaak: Apple Pages 11.1
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele